

אפילו בראשון ושני נמי תחלה הוי –

Even by a *Rishon* or *Shaynee* it is also a *Techiloh*

OVERVIEW

asked if ר"ע maintains that משקה can be מטמא others only מדרבנן, why mention that the שמן was burnt with an הטומאה אב, even if it was burnt with a ראשון or שני, the שמן will become a ראשון and can be מטמא others מדרבנן.¹ The inference is that שמן is considered a משקה. Our תוספות discusses this issue.

מכאן משמע דשמן חשוב משקה² ולקמן (דף יז, א) גבי משקה בית מטבחיא³ וכן בכמה דוכתי -
It seems from here that oil is considered a liquid, and it also appears that way later regarding בית מטבחיא, משקה בית מטבחיא, and similarly in many places it is apparent that שמן is considered a משקה.

anticipates a difficulty:

והא דתנן (טהרות פרק ג' משנה ב) רבי מאיר אומר שמן תחלה לעולם⁴ וחכמים אומרים אף הדבש -
And this which we learnt in a משנה; מ"מ ר"מ says שמן is always a תחלה, and the חכמים say honey is also always a תחלה -

ורבי שמעון שזורי אומר היין פירוש דווקא יין אבל הנך לא -
And ר"ש שזורי says, wine is always a תחלה. The explanation given in the גמרא is that only wine is תחלה לעולם but not these others (oil and honey) -

ופסקינן בהקומץ רבה (מנחות לא, א) דהלכתא כוותיה -
And in ר"ש שזורי רבה we rule that the law is like ר"ש שזורי. This seems to indicate that שמן is not considered a משקה (it is not תחלה לעולם), which contradicts what we assume here.

responds:

אומר רבינו תם דהתם מיירי בנקרש ואחר כך נמוח כדמשמע בתוספתא -

¹ The rule is (like a ראשון ושני) כל הפוסל את התרומה את (משקה) which touches it becomes a ראשון.

² states that it will become a (ראשון) תחלה (even) if it touches a שני ושני. This rule is only by משקה.

³ משקה בית מטבחיא means the liquids (blood and water) which were in the slaughtering area, as opposed to בית מטבחיא which is the liquid (wine and oil) in the מזבח area. רב (there) understood that the חכמים were מטהר only the משקה בית מטבחיא (the blood and water) that the טומאה דרבנן should not apply to them, however by the משקה בית מטבחיא (the oil and wine) all the גזירות דרבנן apply to them, including the גזירה (ראת הקודש) that מטמא משקין להיות תחלה.

⁴ If שמן came in contact with a טומאה, which can be מטמא, the שמן will always be a ראשון (and make a שני), on account of the rule תחלה להיות משקין מטמא משקין להיות תחלה. See later (footnote # 13) in this תוספות for a (slightly) different explanation of לעולם תחלה.

⁵ The viscosity (its ability to flow freely) of דבש is less than שמן, nevertheless it is considered to be a משקה.

The ר"ת says that the משנה there in טהרות מס' is discussing a case where the liquid congealed and afterward it liquefied, as is indicated in the תוספתא -

דקאמר התם⁶ במה אמרו שמן תחלה לעולם⁷ בנקרש ואחר כך נמוח⁸ -

For it says there in the תוספתא, 'when do they say that שמן תחלה לעולם; (even) by נקרש and later it was נמוח' -

ובלא נקרש משמע דכולא עלמא מודו⁹ וכן משמע בריש פרק ג' דמסכת טהרות (משנה א) -

However if it was never נקרש it seems that all agree (even ר"ש שזורי) that שמן is a משקה. And it also seems so in the beginning of the third פרק in מסכת טהרות -

דקתני התם הרוטב והגריסין וחלב ושמן שהן משקה טופח¹⁰ הרי הן תחלה -

For the משנה there (משנה א) states, 'the soup, the cereal, the milk or the oil; when they are משקה טופח they become a תחלה by touching טומאה, however if -

קרשו ואחר כך נימוחו¹¹ הרי הן שניים -

They congealed and afterwards they liquefied, they are (merely) שניים -

ובתר הכי קתני¹² רבי מאיר אומר השמן תחלה לעולם והיינו לעולם אפילו קרשו¹³ -

And after this (אforementioned משנה ב) the next teaches; ר"ש says שמן is always a תחלה; and this is the meaning of 'always', שמן is a תחלה even if קרשו -

ואהא קאי רבי שמעון שזורי והכא משמע ליה¹⁴ בלא¹⁵ נקרש:

And on this statement of ר"מ is the response of ר"ש שזורי, that שמן שנקרש is not a תחלה, but rather only יין שנקרש. And here by שמן שנפסל בטבול יום, שמן גמרא assumes that the שמן was never נקרש, therefore it is a תחלה.

SUMMARY

⁶ תוספתא טהרות פ"ב ה"ב. The text there varies somewhat from this rendition here.

⁷ Seemingly this is referring to the views of ר"מ וחכמים cited previously.

⁸ Seemingly this would mean that if the שמן became טמא as a liquid and then it was נמוח ולבסוף נמוח, so according to ר"מ it is still a תחלה, however according to ר"ש שזורי it lost its טומאה (status of a ראשון) if נקרש. However, if it became טמא after it was נמוח ולבסוף נמוח, all would seemingly agree that it is a משקה (see מרומי שדה). See however, 'Thinking it over'.

⁹ The case here regarding the שמן שנטמא בטבול יום is where it was never נקרש.

¹⁰ This means that they are sufficiently wet that if something touches them, that item will become sufficiently wet that whatever it touches will also be wet. This is known as טופח על מנת להטפיה.

¹¹ The רוטב etc. touched טומאה while wet, making it a ראשון, then when it was קרשו, it became אוכלין which touched משקין ראשון (it touched itself), so it becomes a שני. And even though it was נמוח it retains its שני status.

¹² This is the משנה which was cited previously in תוספתא.

¹³ It will remain a ראשון even after it was נקרש as long as now it is נמוח. Otherwise if it is still נקרש it is a שני.

¹⁴ If it was נקרש (and therefore it is not considered משקה [according to ר"ש שזורי]) and it is merely a שלישי, why mention that it was נטמא by a טבול יום, it will have the same status (of שלישי) if it was נטמא by a 'regular' שני. However, if we assume that it was not נקרש, the novelty is that it is (only) a שלישי even though it is משקה, since the rule is that תוך מטבול יום. See ראש יוסף.

¹⁵ See footnote # 17.

נקרש ולבסוף נמוח is considered a משקה, unless it was שמן (which was never נקרש)

THINKING IT OVER

If we assume that when the שמן was שנקרש and then it was מקבל טומאה, all agree that it becomes a תחלה,¹⁶ why does תוספות need to say,¹⁷ 'והכא משמע ליה בלא' ¹⁷ even if it was נקרש but since they burnt this שנקרש in a נר where it obviously dissolved into a liquid, in which case all agree that once it is a liquid it becomes a ראשון?!¹⁸

¹⁶ See footnote # 8.

¹⁷ See footnote # 15.

¹⁸ See מרומי שדה and מגן אברהם או"ח סי' קנח ס"ק ז